

CAPITOLUL IV. POPULAȚIA

Din vremi străvechi Florestiul, față de localitățile învecinate, a avut o populație mai mare. Din atestările documentare, istorice, rezultă neîndoiește, că cea mai veche populație a satului o formau românii. Faptul că în 1344 valahii din Floresti se opuneau stăpânului feudal din Cluj-Mănăstur care dorea să taie pădurea de pe Valea Gârboului ne arată că ei își apărau vechile drepturi de stăpânire a bogățiilor comunei, drepturi uzurpate de nou stăpâni feudali. Peste această străveche populație românească au venit ca „oaspeți” coloniștii sași, al căror preot, **Conrad, e amintit în documentele din 1342.**

1. Dinamica populației

Privită sub acest aspect, dezvoltarea populației ne prezintă date interesante.

Potrivit conscripției de la 1652, Florestiul aparținea de domeniul princiar al Gilăului domeniu care avea în această localitate 74 de iobagi, cu 85 fii și 1 iobag fugit. Acești iobagi aveau 13 cai, 182 boi, 151 vaci, 40 jumnci, 6 oi, 195 porci și 60 de stupi. Există un vințeler (îngrijitor de vie) al domeniului, 1 măcelar care ținea măcelăria în arendă, un pescar pentru cetatea Gilăului. Principele Gheorghe Rakoczi al II-lea, care deținea domeniul Gilău, nu avea pădure în Floresti, dar se ducea pentru el (la Gilău) lemne de câte ori avea nevoie din pădurea obștii (devălmașă) din Gilău.

Tot atunci și Luna de Sus făcea parte din domeniul princiar al Gilăului, domeniu care avea în acest sat 29 de iobagi, cu 35 fii și 1 iobag fugit. Acești iobagi aveau 55 de boi, nu aveau cai și oi, aveau 53 vaci, 28 jumnci, 52 porci și 37 stupi. Un iobag era pescar pentru domeniu.

Și la 1640 și 1642, potrivit conscripțiilor din acești ani, Florestiul și Luna de Sus aparțineau de cetatea Gilău. În 1640 era o moară de apă în Floresti și praf de moară îi revenea întotdeauna judeului care primea câte 4 mierțe de grâu de fiecare împărțea, spun documentele, în schimb el era dator să întrețină moara cu seu.

Știm că în conscripția efectuată de episcopul român unit Ioan Inochentie Micu-Clain în 1733, în Florești existau 250 de suflete, la Luna 80 de suflete, iar la Tăuți 230 de suflete. Cei din satul Florești, în număr de 87 familii, aveau biserică și casă parohială, cu preotul „popa Găvrilă”, iar cei din Tăuți aveau și ei biserică și

casă parohială, iar ca preot pe „popa Petre”. Lonenii români nu aveau preot și nici biserică. Sigur că maghiarii catolici din Florești și cei reformați din Luna de Sus își aveau preoții și bisericile lor vechi. Ceva mai târziu, în 1762, conscripția făcută de generalul A. Bukow ne dă o situație aproape identică, deosebită numai prin numărul ceva mai mare de suflete.

Potrivit recensământului din 1784-1787, în Florești erau 203 case, 266 familii, 1329 locuitori de drept, 18 plecați, 13 străini, 1324 populație prezentă, 684 bărbați, 645 femei precum și 5 preoți. În Luna de Sus erau 99 case, 130 familii, 679 locuitori de drept, 19 plecați, 6 străini, 666 locuitori prezenți, 346 bărbați și 333 femei, 2 preoți. În Tăuți erau 50 case, 69 familii, 385 populație de drept, 7 plecați, 378 populație prezentă, 208 bărbați, 177 femei și un preot. Interesante sunt datele din „însemnarea sufletelor în toți anii” făcută în matricolele parohiale „din porunca arhiereului Bob Ioan și a protopopului greco-catolic român al Clujului - Ioan Lemeni”, însemnare ce cuprinde numărul credincioșilor români uniți „ce se află în Sas Feneș” pe anii 1817-1832. În această perioadă populația românească din satul Florești a crescut astfel:

„În anii Domnului 1817 se află suflete 772 ...

În anii Domnului 1820 se află suflete 813 ...

În anii Domnului 1825 se află suflete 912 ...

În anii Domnului 1830 se află suflete 966...

În anii Domnului 1832 se află suflete 980 ...”

Creșterea medie a populației românești în satul Florești în această perioadă era anual de circa 13 suflete.

Potrivit documentelor, **în anul 1840 avem următoarea situație a populației pe Florești:**

Romano-catolici (maghiari și sași)	Greco-catolici (români)
607 suflete în matre (Florești) 12 suflete în Luna	1086 suflete în Florești 222 suflete în
Total: 619 suflete	1308 suflete

Situația din 1840 nu cuprindea românii ortodocși și maghiarii reformați din Luna de Sus.

O situație aproape identică, dar tot incompletă o întâlnim și în anul 1843.

Potrivit recensământului austriac din 1850, în Florești, care atunci făcea parte din districtul militar Cluj, circumscripția Cojocna, cercul Gilău, erau: 293 de case, 459 de gospodării, 1769 populație de drept, 17 plecați, 36 străini, 1788 populație prezentă, 895 de bărbați (dintre care 499 necăsătoriți, 372 căsătoriți și

24 văduvi), 151 bărbați incorporabili (între 17-20 ani), 874 femei (dintre care 422 necăsătorite, 371 căsătorite și 81 văduve), 956 români, 628 maghiari, 160 țigani, 6 armeni, 19 evrei, 1042 greco-catolici, 697 romano-catolici, 9 reformați, 2 unitarieni, 19 izraeliți. În sat sunt recenzați și 56 de cai și 313 bovine.

Tot în 1850, în Luna de Sus, care făcea parte, de asemenea, din districtul militar Cluj, circumscripția Cojocna, cercul Gilău, sunt recenzate: 145 de case, 251 gospodării, 1014 populație de drept, 12 plecați, 36 străini, 1038 populație prezentă, 514 bărbați (dintre care 278 necăsătoriți, 219 căsătoriți, 17 văduvi), 73 bărbați incorporabili (între 17-26 ani), 500 femei (dintre care 232 necăsătorite, 219 căsătorite și 49 văduve), 367 români, 569 maghiari, 67 țigani, 11 armeni, 322 ortodocși, 47 greco-catolici, 25 romano-catolici, 620 reformați. În sat sunt recensați și 51 de cai și 462 bovine.

În Tăuți, în 1850, sunt recenzate: 39 case, 59 gospodării, 226 populație de drept, 2 plecați, 224 populație prezentă, 120 bărbați (dintre care 63 necăsătoriți, 53 căsătoriți, 4 văduvi), 22 bărbați incorporabili (între 17-26 ani), 106 femei (dintre care 49 necăsătorite, 53 căsătorite, 4 văduve), 226 români, toți greco-catolici. În sat mai erau recenzați 6 cai și 102 vite. Și Tăuții făcea parte din districtul militar Cluj, circumscripția Cojocna, cercul Gilău.

Potrivit recensământului din 1857, în Florești, care aparținea atunci de municipiul Cluj, cercul Cluj, erau: 324 case, 1213 greco-catolici, 744 romano-catolici, 11 reformați, 3 luterani, 1 unitarian, 18 izraeliți, în total 1990 locuitori.

În Luna de Sus erau în 1857: 167 case, 388 ortodocși, 7 greco-catolici, 19 romano-catolici, 728 reformați, în total 1142 locuitori.

În Tăuți erau în 1857: 41 case, 236 greco-catolici, în total 236 locuitori.

Și Luna de Sus și Tăuți aparțineau atunci de municipiul Cluj, cercul Cluj, potrivit noii organizări administrativ teritoriale austriece.

În 1880, în Florești, comitatul Cluj, plasa Gilău, erau: 459 case, 2057 locuitori, 23 ortodocși, 1225 greco-catolici, 719 romano-catolici, 72 reformați, 1 luteran, 4 unitarieni, 13 izraeliți, 1068 români, 770 maghiari, 2 germani, 155 alte naționalități, 1 străin, 61 de limbă maternă necunoscută și 362 care știau scrie și citi (alfabetizați) (adică 17 la sută din populație).

În Luna de Sus, comitatul Cluj, plasa Gilău, erau: 248 case, 1317 locuitori, 414 ortodocși, 34 greco-catolici, 19 romano-catolici, 840 reformați, 1 luteran, 3 unitarieni, 6 izraeliți, 421 români, 776 maghiari, 68 de altă naționalitate, 52 de limbă maternă necunoscută, 60 care știau scrie și citi (adică 4 la sută din populație).

În Tăuți, comitatul Cluj, plasa Gilău, erau: 52 case, 281 locuitori, 15 ortodocși, 266 greco-catolici, 272 români, 9 de limbă maternă necunoscută, 48

care știau scrie și citi (adică 17 la sută din populație).

Potrivit recensământului din 1890, în Florești erau 2255 locuitori, dintre care 1223 români, 865 maghiari, 3 germani, 1 slovac și 163 de altă limbă. După religie 1326 erau greco-catolici, 813 romano-catolici, 96 reformați, 7 unitarieni, 6 luterani, 5 izraeliți și 1 ortodox. Localitatea avea 7497 iugăre cadastrale. În total în Florești erau 496 de case. În Luna de Sus erau 1464 locuitori din care 473 români, 887 maghiari, 9 germani și 35 de altă limbă. După religie erau 497 ortodocși, 929 reformați, 4 unitarieni, 9 izraeliți, 1 greco-catolic și 24 romano-catolici. Luna de Sus avea 3432 iugăre cadastrale și erau în sat 260 de case. În Tăuți erau 339 locuitori, 336 români și 3 de limbă maghiară, 336 greco-catolici și 3 izraeliți. Erau 65 de case și satul avea 1445 iugăre cadastrale.

Date privind situația statistică a tuturor locuitorilor comunei Florești găsim în anul 1898 - 1913 după cum urmează:

Confesiunea	Florești			Luna de Sus			Tăuți		
	1898	1903	1913	1898	1903	1913	1898	1903	1913
Romano catolici	91 2	80 9	88 7	1 8	22	24	-	-	1
Greco catolici	1326	1458	1577	1	7	39	33 6	365	367
Ortodocși	1	71	17	49	53	50	-	-	-
Calvini	96	15	10	92	97	1050	-	-	-
Lutherani	6	4	1	-	-	-	-	-	-
Unitarieni	7	4	1	3	3	6	-	-	-
Israeliti	5	3	-	9	12	-	3	-	-
TOTAL	2353	2508	2587	1457	1560	1625	33	365	368

Constatăm că în acești trei ani, 1898,1903,1913 populația a crescut simțitor, atât în Florești cât și în Luna de Sus, iar în Tăuți creșterea este foarte mică. În anul 1919 constatăm următoarea populație:

- Florești: 2509 locuitori, din care: 1411 români, restul maghiari și alții;
- Luna de Sus: 1560 locuitori, din care 488 români, restul maghiari și alții;
- Tăuți: 367 locuitori din care 361 români, restul alții.

Așadar, în 1919 totalul populației pe comună era de 4436 de locuitori. Din anul 1920 avem următoarea situație statistică a populației comunei Florești.

- Florești-sat: 2687 (2600 în 1910) din care 1558 români, 1100 maghiari, 29 evrei;

-Luna de Sus: 1852 (1673 în 1910) din care 592 români, 1152 maghiari, 6 evrei și 103 alții;

- Tăuți: 417 (429 în 1910), din care 417 români.

Tot la recensământul populației din 1920 se constată la Florești existența a

530 de case, la Luna de Sus 324 de case, la Tăuți 79 de case.

Indicatorul statistic pentru recensământul general al populației din 29 decembrie 1930 (București 1932), ne arată următoarele:

- Florești 2923 locuitori, gospodării 670, clădiri 572, întreprinderi comerciale și industriale 28;

- Luna de Sus, 1867 locuitori, gospodării 417, clădiri 402, întreprinderi comerciale și industriale;

-Tăuți 509 locuitori, gospodării 115, clădiri 107, întreprinderi industriale și comerciale 5.

Total locuitori pe comună: 5299.

Structura populației după naționalități în 1930 era: Total: 5299 din care 2712 români, 2196 maghiari, 4 germani, 337 țigani, 40 evrei, 9 alte naționalități.

- **Florești:** 1596 români, 2 germani, 1028 maghiari, 28 evrei, 1 armean, 243 țigani. Total 2906.

- **Luna de Sus:** 608 români, **1164** maghiari, 2 germani, 21 evrei, 78 țigani. Total 1864.

- **Tăuți:** 502 români, 2 maghiari, 6 țigani. Total 510.

Total comună $2906+1864+510=5380$.

În anul 1941 statistica ne arată că totalul populației pe comună era de 6086 locuitori.

Recensământul efectuat în 1948 ne dă următoarea situație statistică:

- Total comuna Florești: 5957 locuitori, care, împărțiți pe naționalități erau:

- 3524 români, 2241 maghiari, 1 evreu, 190 țigani și 1 alții.

La recensământul populației din 2 februarie 1956 în cadrul căruia a participat pe plan local și autorul acestei lucrări ca „recenzor”, avem situația:

Totalul populației pe comuna Florești - 5585 locuitori. Repartizați pe sate reveneau fiecăruia:

Florești: 3120, Luna de Sus 1968, Tăuți 497.

Grupați pe sexe:

Comuna Florești: 2717 bărbați, 2868 femei.

Repartizați pe grupe de vârstă:

- sub 14 ani: bărbați 746, femei 774

- între 14-59 ani: bărbați 1686, femei 1655.

La data ultimului recensământ din 15 martie 1966, populația totală a comunei Florești era 6012 locuitori, iar la 1 ianuarie 1970, populația totală era de 6628 locuitori, repartizată astfel pe sate:

	15 martie 1966	1 ianuarie 1970
Florești	3599	4024
Luna de Sus	2035	2274
Tăuți	378	330
TOTAL	6012	6628

Pe acest interval rezultă cu 616 locuitori mai mult, din care 425 la Florești și 239 la Luna de Sus, în timp ce la Tăuți înregistrăm o scădere cu 48 de locuitori. Această situație a fost generată de sporul natural al populației în urma măsurilor luate de stat pentru prohibirea avorturilor și asigurarea unor condiții optime mamei și copilului, precum și prin sporul migratoriu în Florești și Luna de Sus. Numai în anul 1969 acest spor a resimțit mișcări prin strămutarea în Cluj-Napoca a coloniei Vanea pentru a se elibera terenul necesar extinderii stației de captare a apei.

Scăderea populației în satul Tăuți se explică prin mutarea mai multor familii în raza satului Florești (lângă cazarmă și pe strada Cetății), pentru a se califica în meserii la Cluj-Napoca și a avea domiciliul apropiat de oraș, precum și din cauza condițiilor grele de circulat în satul Tăuți.

Raportând numărul populației existente de 6628 de locuitori, la suprafața comunei de 7145 ha, rezultă o densitate mare, de 93 locuitori pe kilometru pătrat, deci caracteristica zonei preorășenești, așa cum întâlnim și la Baci, Apahida, Feleacul.

Sub aspectul structurii populației, pe grupe de vârstă avem la 15 martie 1966 și la 1 ianuarie 1970:

Grupa de vârstă	la 15 martie 1966				la 1 ianuarie 1970			
	Total	Bărbați	Femei	%	Total	Bărbați	Femei	%
0-16 ani	1606	844	762	26,7	1911	955	956	28,8
17-52 (62) ani	3662	1904	1758	61	3924	2011	1913	69,2
68 (63) și peste	744	262	482	12,3	793	288	505	12
TOTAL	6012	3010	3002	100	6628	3254	3374	100

Față de 15 martie 1966, observăm o creștere a populației la grupa de 0-16 ani cu 2,1%, iar la grupa 17-57 ani, cu 8,2% și o scădere la grupa 58 și peste cu 0,3%.

Schimbarea structurii populației pe categorii de vârstă este cauzată de numărul mare al populației cuprinse în grupa 14-16 și care, în acest interval, a trecut în grupa aptă de muncă.

Deși numărul populației inaptă de muncă a crescut față de 15 martie 1966,

totuși aceasta s-a făcut într-un procent mic față de totalul de la 1 ianuarie 1970, deoarece numărul de femei cuprins în categoria aptă de muncă a fost trecut în categoria inaptă.

În ceea ce privește funcția principală de cazare a comunei, constatăm că există o mișcare pendulatoare zilnică a forței de muncă din Florești la Cluj-Napoca. Astfel, zilnic se deplasează un total de 2376 persoane la Cluj-Napoca, ceea ce reprezintă 83% din numărul total de navetiști și 60% din forța de muncă activă a Floreștiului. În acest efectiv de navetiști, de 2377, se cuprind: 1809 persoane din Florești, 502 din Luna de Sus și 66 din Tăuți. Se mai deplasează, de asemenea, spre alte localități din Florești un număr de 483 persoane, din care: 132 de persoane din satul Florești, la Apahida (18), șantierul din Gilău (86), Huedin (28); din Luna de Sus - 321 persoane la: Șantierul Gilău (206), Exploatarea minieră Căpuș (102), Huedin (13). Din satul Tăuți - 30 de persoane, din care 21 la Gilău și 2 la Huedin. Deci în total pleacă zilnic din raza comunei Florești 2860 de persoane, cea 72% din forța de muncă activă, lucrând din ele 70% în industrie („Clujana”, „Atelierele 16 Februarie”, „Metalul Roșu”, „Carbochim”, „Someșul” etc). Din acest număr de 2860 persoane navetiste, 35% sunt forță de muncă feminină.

În comuna Florești lucrează zilnic 1038 de persoane, din care 909 în agricultură, 30 în comerț, 17 în sănătate, 78 în învățământ, 14 administrativ. Din aceștia fac naveta la Florești și Luna de Sus 70 de persoane.

Din prezentarea cifrelor de mai sus rezultă existența unei creșteri a numărului populației prin sosirea (migrarea) unor locuitori din alte părți. De asemenea, constatăm afluxul puternic al populației rurale spre centrul industrial Cluj-Napoca, ceea ce corespunde procesului general de industrializare a țării.

Trebuie să arătăm că această creștere a populației ar fi și mai mare, dacă n-ar exista și o emigrare din Florești la Cluj-Napoca și în alte localități. Se poate afirma cert că, mai ales în anii 1950-1989, cea o treime din familiile de pe raza comunei Florești au unul sau mai mulți membri plecați definitiv cu domiciliul și serviciul în Cluj sau în alte localități din țară. Sunt cazuri, însă, că familii întregi și-au vândut casele și s-au mutat cu totul, mai ales în orașul Cluj-Napoca. În acest fel sute de fii ai Floreștilor s-au înstrăinat de locul de baștină, fără însă a-l uita, măcar printr-o vizită la rudeni cu prilejuri deosebite.

Sunt apoi un mare număr de femei, mai ales din Luna de Sus, care lucrează periodic în familiile din orașul Cluj-Napoca la spălat, gătit etc. și astfel aduc noi venituri în bugetul gospodăriei lor.

În ultimii ani 20% din angajații la Cluj-Napoca au trecut definitiv în

industrie, ceea ce indică urbanizarea treptată a forței de muncă din comună și accentuarea funcției de cazare a comunei.

Populația comunei Florești în 1999

TOTAL	Florești	Luna de Sus	Tăuti
6278	4258	2240	230

Între acești locuitori români și maghiari, trăiesc circa 1500 de țigani. Întrucât unii dintre ei n-au un domiciliu stabil definitiv numărul crește sau descrește după cum vin și pleacă în alte părți.

ROMII DIN FLOREȘTI

Această populație a ajuns pe la anul 1100 în sud-estul Europei, fiind adusă ca robi - prizonieri de război - de către tătari și ultimele invazii mongole - din nordul Indiei: Marele Pungab. Limba lor modernă este „romanes”, înrudită cu limbile neohindi și bengoh din familia limbilor indoeuropene și este vorbită astăzi de cea 60% dintre țigani, având 17 dialecte, dar se pot înțelege între ei. Numele „ROM” provine din sanscrită - „om de al nostru”, opus lui „gajo = cel străin, dușman”.

Sunt mulți dintre ei care își trăiesc viața în vagabondaj, nomadism, cerșetorie, hoție, vrăjitorie. Sociologul român Ion Chelcea spune că popoarele tolerante: români, bulgari, grecii, sârbii, ungurii, cehii, slovacii au determinat stabilirea lor în procent de 75% din totalul țiganilor în Europa. Sunt muzicanți de excepție în vioară și țambal și în meserii artizanale cu aliaje neferoase. ^

Ei sunt asimilabili și prin cultura lor însă și-au pierdut credința ancestrală, adoptând treptat credința populației băștinașe cu care au conviețuit: ortodocși, catolici, protestanți, musulmani. „Del to Del bont” = să-ți dea Dumnezeu noroc!

Au un cult pentru aur! Se căsătoresc la 14-15 ani băieții și la 12-13 ani fetele și, obicei vechi, își cumpără prima soție pe „galbeni curați” pentru viitorul familiei. Au mulți copii pe care-i numesc „danci, paradei”. Își ocrotesc soția și îi cere fidelitate.

Încă majoritatea au organizație tribală, cu „bulibași” și „regi”, cu dreptul de pedepsire a vinovaților după vechi obiceiuri tribale, ceea ce contravine statului de drept, această „lege țigănească” devenind anacronică societății civile actuale.

Societatea țigănească are dublă morală: una corectă față de membrii propriei etnii, alta bazată pe aversiune și dușmănie față de „gajii”, străinii de neamul lor. Există o solidaritate de rasă. Se tem de iepure ("șoșoi") care ar aduce nenorociri și de șarpe ("sap"), de găinile golașe care ar aduce transformarea morților în strigoi.

Sociologii consideră că astăzi trăiesc în lume peste 20-70 milioane de țigani împrăștiați în 61 de țări. În Spania și Italia sunt asimilați complet. În România la recensământul din 1992 s-au declarat abia 409.723 persoane, adică 1,8% din totalul populației, însă pe teren sunt cea 900.000.

Au sosit în România și s-au așezat în sălașe de robi țigani 10-15 familii. În 1856 s-a făcut dezrobirea țiganilor în Moldova și Muntenia, iar în 1861 în Basarabia. Din 1924 au fost împroprietăriți cu câte 5 ha de teren, devenind agricultori în: Slobozia, Fărăoani, Cioara, Amărăști. Sub comuniști, în 1977 s-au declarat români cea 240.000. Există un parazitism social și în rândul acestei etnii cu: hoți, bișnițari, escroci ș.a. Mulți au invadat țările Occidentului, știrbind prin fapte rele, numele de cetățean român. Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția nr. 65/1992 cere protecția țiganilor, iar Consiliul Europei îi consideră minoritate europeană nonteritorială și cere autorităților locale școlarizarea copiilor de țigani, educarea generală a acestei etnii, promovarea identității lor culturale și lingvistice, a educației, a asistenței sanitare, a formării lor profesionale și cerând comunităților țigănești să dea informații obiective despre ei, să coopereze cu autoritățile locale.

România în iulie 1995 a recunoscut „Carta Europeană a limbilor minoritare sau religioase”, atribuind limbii **romanes** statutul de „limbă nonteritorială”.

Au „Uniunea Generală a Romilor din România” cu președinte avocatul Nicolae Bobu, cu mai multe partide politice și mulți sunt tineri atașați politicii României. Deși sunt minoritate, au aceleași drepturi și datorii ca și ceilalți cetățeni ai Statului Român. Nimeni nu este mai presus de lege!

Țigani din Florești s-au încadrat în număr mare în diferite servicii în Cluj-Napoca sau în întreprinderi locale și muncesc cinstit în aceste locuri. Trăiesc, majoritatea în case corespunzătoare cerințelor igienico-sanitare. Au familii numeroase, dar și în rândul lor avorturile, anticoncepționalele etc. duc la reducerea numerică a nașterilor.

Puțini dintre ei sunt bișnițari, afaceriști, prostituate. În rândul lor au pătruns cultele neoprotestante: pentecostali, baptiști, iehoviști și „predicatorii” lor citesc și tălmăcesc **Sfânta Scriptură** aderenților lor. Este adevărat că aceste culte neoprotestante sunt subvenționate bănește din exteriorul țării și ca atare acești

„frați” - credincioși pocăiți - manifestă rezerve și taine, dispreț pentru cultele: ortodox, catolic.

Primesc substanțiale ajutoare sociale de la stat și astfel au mijloace de existență familiale.

Etnia rromilor este astăzi încă greu lovită de șomaj, cea 90%, pentru că fabricile unde au lucrat sunt închise iar pământ nu au. Pe măsura dezvoltării economice se mai rezolvă cea 10% în prezent.

2. Condițiile de trai ale populației

Întreaga populație a comunei Florești are asigurate condiții optime de a-și asigura prin muncă productivă venituri suficiente pentru un trai material și cultural civilizată. Dacă în trecut lucrau în condiții grele pe moșia grofului Mikes, pe averile unor bogătași, ori în gospodăriile mici și mijlocii individuale, astăzi condițiile de viață s-au îmbunătățit radical dând posibilitatea tuturor floreștenilor să-și asigure un nivel de trai din ce în ce mai ridicat. S-au schimbat radical și ocupațiile oamenilor, iar în cadrul agriculturii, prin introducerea mijloacelor mecanizate, s-a schimbat și pentru cei rămași în acest sector al economiei naționale felul de a munci și chiar felul de a gândi. Munca grea, fizică, desfășurată din zori și până seara, este azi mult ușurată de mașinile și uneltele agricole care într-un timp relativ scurt efectuează, fără eforturi deosebite din partea omului, lucrări care în trecut cuprindeau un mare volum de timp și de eforturi. Dar datele prezentate anterior ne arată că 72% din forța activă de muncă de pe raza comunei Florești lucrează în industrie și numai cea 24% în agricultură. De asemenea, constatăm că posibilitățile de câștig, atât ale celor cuprinși în industrie, cât și ale celor din sectorul agricol, au crescut simțitor față de trecut.

Vom prezenta în cele ce urmează câteva aspecte care oglindesc condițiile de trai ale populației.

a) Fondul locuibil

La 1 ianuarie 1970 fondul locuibil se prezenta astfel:

Comuna Florești: 1.520 clădiri, 1.702 locuințe, având 2.673 camere de locuit cu 48.012 mp suprafața locuibilă, constituind 1952 de gospodării locuite de 6.559 locuitori. Mai există 22 de locuințe din necesitate cu 69 locuitori.

În perioada 1966-1969 s-au construit 113 clădiri cu 229 camere, având o suprafață locuibilă de 5389 mp. Deci în această perioadă s-au construit în medie

anual 21 de clădiri cele mai multe în Florești (83), apoi în Luna de Sus (27), iar în Tăuți a scăzut fondul locuibil cu 4 locuințe.

Dacă raportăm suprafața locuibilă la numărul populației revine pe cap de locuitor comunal 7,32 mp, deci sub cota normală de 8 mp. Aceasta se explică prin creșterea continuă a populației, ceea ce determină existența mai multor gospodării într-o locuință (pe total comună cu 350 mai multe gospodării decât locuințe), precum și prin faptul că în zona denumită „Tigănie” densitatea locuitorilor este foarte mare în condiții uneori necorespunzătoare.

Se prevede creșterea fondului locuibil ca loc de cazare pentru forța de muncă necesară în orașul Cluj-Napoca și centrele industriale din apropiere cu noi clădiri din bugetul personal.

În 1999 existau în satul Florești peste 480 apartamente în blocuri, toate ocupate de familii din această așezare și sosite din alte localități.

În ceea ce privește gradul de confort, trebuie să remarcăm că, pe lângă faptul că marea majoritate a locuințelor sunt electrificate și zidite în perioada de după al II-lea război mondial, deci noi, spațioase, dispun de un confort modern. Mobilă nouă, pardoseală, adeseori cu parchet, încălzire cu sobe de teracotă, cu gaz, în multe locuri existența băii, a cămării, a bucătăriei separate etc, asigură un trai confortabil, tihnit, igienic, civilizat. Chiar și în cartierele țigănești au apărut în multe locuri case familiale noi, spațioase, electrificate, mobilate. Fiecare locuință, cu rare excepții, dispune de un loc de grădină în suprafață de 40-1000 mp în care găsim anexele gospodărești, straturile cu legume, un număr de pomi fructiferi, arbuști etc, ceea ce creează o ambianță plăcută și reconfortantă.

În interiorul locuințelor a dispărut în cea mai mare parte mobila veche: lavițele, scaunele cu spătar, lada cu rufe, masa de brad simplă, susiul cu bucatele (lada din pod cu făină, porumb etc), lădoiul de dormit care servea ziua ca masă și noaptea ca pat și în locul lor a apărut mobila modernă, frigiderul, radioul, televizorul, mașina de spălat, aragazul etc. Aproape fiecare locuitor și-a rezervat câte o încăpere mobilată special pentru oaspeți ori „zile mari”. Au început să se facă și unele canalizări, introducerea apei în locuințe cu ajutorul pompelor cu motor electric, robinete etc. Deci, condițiile sunt la nivelul celor mai înalte cote ale civilizației contemporane.

**b) Deservirea comunei cu dotări administrative,
economice, social-culturale**

Comuna Florești și satele componente dispun de o serie de dotări care-i

asigură în condiții bune satisfacerea cerințelor legate de un trai civilizat.

Dotări administrative și social-culturale în 1990

Florești

Denumirea dotării	Capacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Primăria	3	75	7	Stat	mediocră
2. Poliția	1	20	3	Stat	mediocră
3. PTTR	2	30	5	Stat	mediocră
4. CEC	1	25	1	Stat	foarte bună
5. Dispensarul	4	80	12	Stat	mediocră
6. Cabinet stomatologic	2	56	2	Stat	bună
7. Șc.gen. 8 ani	18	650	34	Stat	foarte bună
8. Grădiniță	3	150	3	Stat	bună
9. Bibi. comunală	1	150	1	Stat	bună
10. Căm. cult. nr.1	6	180	4	Stat	bună

Luna de Sus

Denumirea dotării	Capacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Școala generală 8 ani	8	240	24	Stat	foarte bună
2. Grădiniță	3	75	2	Stat	foarte bună
3. Cămin cultural	2	160	-	Stat	foarte bună
4. PTTR	1	20	-	Particular	bună
5. Post sanitar și farmacie	1	20	2	Particular	bună

Tăuți

Denumirea dotării	Capacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Școala generală 4 ani	3	60	1	Stat	foarte bună
2. Cămin cultural	1	120		Stat	foarte bună

Dotări comerciale și prestări-servicii existente în 1990

Florești

Denumirea dotării	C pacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Complex comercial	3	372	7	Stat	foarte bună
2. Croitorie	1	12	4	Stat	foarte bună
3. Magazin alimentar	1	20	1	Particular	mediocră
4. Bufet+Grădina de vară	2	50	3	Stat	bună
5. Librărie	1	25	1	Stat	bună
6. Cofetărie	1	25	3	Stat	bună
7. Bufet-cazarmă	1	36	1	Particular	mediocră
8. Magazin de carne	1	30	1	Particular	bună
9. Frizerie-coafor	1	10	2	Particular	mediocră
10. Cizmărie (Dudaș)	1	9	1	Particular	mediocră
11. Abator-carne	1	9	1	Stat	mediocră

Luna de Sus

Denumirea dotării	Capacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Magazin	1	35	2	Particular	mediocră
2. Magazin mixt	1	30	1	Particular	mediocră
3. Bufet	1	20	1	Personal	mediocră
4. Cizmărie	1	9	1	Particular	foarte bună
5. Croitorie	1	15	1	Particular	foarte bună
6. Cofetărie	1	25	1	Particular	foarte bună
7. Pâine	1	20	1	Particular	mediocră

Tăuți

Denumirea dotării	Capacitatea		Nr.de salariați	Proprietatea	Starea
	Nr. sălilor	Suprafața în mp			
1. Magazin sătesc	1	25	1	Particular	Bună

Oficiul Poștal în trecut era încredințat unor factori poștali cărora mașina Poștei din Cluj-Napoca le lăsa pachetele cu scrisori și alte materiale ce le

distribuiuau în sat. Un astfel de poștaș a fost Ioan Abrudan al Cucerdii - harnic și cinstit.

După zidirea **actualului sediu poștal Florești din 1971 până în 1981**, activitatea lui între anii 1970-2000 a fost și este dirijată de actualul diriginte Both Andrei, ajutat de oficianta oficiului poștal Adela Maja. Ca factori poștali sunt Both Elisabeta (din 1981 încoace), Măria Costișor (din 1986), Cocaină Traian (1981-1988) pentru Tăuți și murind, postul îl ocupă Rozalia Bodea.

Complexul comercial dat în folosință la Florești în 1969 este cam lăaturalnic, ceea ce-i scade din clientelă, lucru ce ar fi fost înlăturat dacă era amplasat aproape Primărie (azi etajul e închiriat de un italian care vinde țesături și stofe). Astăzi, după 1989 au apărut 12 prăvălii mixte în Florești, 5 în Luna de Sus și 2 în Tăuți.

Actualul local al Poliției a fost dat în folosință la 1 iunie 1971. S-a construit, de asemenea, un local modern de poștă care a fost dat în folosință la 1 octombrie 1971. S-a construit și s-a dat în folosință în 1985 o stație modernă pentru transformatorul electric, situată în fața Primăriei.

Deși clădirea nouă a școlii generale din Florești, inaugurată în 1966 este modernă, ce este insuficientă ca număr de săli pentru actuala populație școlară. În viitorul apropiat se impune supraetajarea sau construirea alăturată a unor săli necesare. Același lucru se va face curând și în satul Luna de Sus, unde supraetajarea școlii s-a aprobat de către forurile competente.

Ținând seama de perspectivele mari de dezvoltare a populației, s-a întocmit un plan de sistematizare care va asigura spațiul locuibil necesar, urbanizarea treptată a Floreștiului și a Lunei de Sus, asigurarea specializării în zootehnie și legumicultura a sectorului agricol comunal, precum și crearea unor zone pentru odihnă și agrement. Numai satul Tăuți are slabe posibilități și perspective de dezvoltare. În 1995 a fost construită mănăstirea ortodoxă din Tăuți, în mijlocul unei populații românești greco-catolice majoritare (90%) de trei veacuri.

3. Echiparea tehnică a teritoriului

Prin comună, de la est la vest, trece D.N. E 60 (București-Cluj-Napoca-Oradea) și totodată Drumul European E 60 care străbate Floreștiul și atinge limita estică a satului Luna de Sus, având o lungime pe teritoriul comunei de 8,3 km. Pe traseul Căii Avram Iancu din Florești (D.N. E 60) s-au construit trotuare de 1 metru lățime pe ambele părți, care cuprind la ora actuală o suprafață de 400

mp. Ele s-au construit sub conducerea primarilor prof. Ion Iliescu și Gligor Gherman. Lățimea părții carosabile este de 7 m, încadrată de acostamente împietruite de 1,5 m.

Prin Luna de Sus, din D.N. 1 se desprinde și trece șoseaua județeană D.J. Luna de Sus-Buru, care în cuprinsul satului se întinde pe o lungime de 4,5 km, fiind asfaltată. Există și pe marginile laterale ale D.J. 7 în cuprinsul Lunei de Sus trotuare de 1,5 m în lățime, în suprafață de 500 mp.

Drumul comunal D.C. 94, Florești -Tăuți, lung de 5 km este nemodernizat și a fost pietruit numai pe unele porțiuni. În vara anului 1970 alunecările de teren l-au degradat parțial. Acum, din 1999 este asfaltat până la mănăstire.

Comuna Florești dispune de o rețea centralizată de alimentare cu apă. Până în 1998 aceasta se făcea din fântâni și pompe manuale sau cu instalații de hidroforare în puțuri.

După instalarea conductei cu apă Premo D.N. 1000 mm, Someșul Rece-Cluj-Napoca, se prevede ramificarea printr-o conductă mai îngustă de azbociment a unei părți a apei pentru noul sistem de alimentare cu apă a comunei, în sistem divizor.

Există canalizare sistematică, dar planul de sistematizare în perspectivă o prevede mai dezvoltată.

Întreaga comună este electrificată, teritoriul Floreștiului fiind traversat de axa electrificărilor rurale LEA 15 KV Cluj.

Prin mijlocul comunei Florești trece rețeaua telefonică PTTR Cluj-Napoca-Huedin cu patru circuite telefonice, cablul telefonic interurban Cluj-Napoca-Oradea și rețeaua telefonică PTTR Cluj-Băișoara. Sunt opt posturi telefonice numai în satul Florești, racordate la centrala telefonică automată Cluj.

În anii de după Revoluția populară din 22 decembrie 1989 în comuna Florești s-au realizat multe obiective social-economice menite să ridice standardul de viață materială și spirituală al locuitorilor comunei.

În 1980 s-a introdus apa de la rețea în cartierul Belișenilor, 89 de familii, cu strădania domnilor Ioan Beldea, economist și Vladimir Ioan Abrudan, pe cheltuiala integrală a beneficiarilor. În 1981 s-a introdus apa și pe str. Avram Iancu și Poligonului, prin strădania domnului prof. Dumitru Irimieș, iar pe str. Tăuțului prin strădania domnului prof. Augustin Zegrean, toate pe cheltuiala beneficiarilor.

În anul 1991, după un an de luptă neîntreruptă, datorită strădaniilor și activității distinsului fiu al Floreștiului Gligor Gherman, fost consilier comunal în perioada respectivă, datorită perseverenței și bunelor relații pe care le-a avut, a

reușit să obțină aprobarea de 532 mc/h gaze naturale aferente a 425 de familii. Din aprilie până în 20 nov. 1992 s-au construit și dat în folosință 25,6 km rețea stradală pentru gaze naturale, inclusiv stația de distribuție cu capacitatea de 45.000 mc/h față de cea 8.000 mc/h cât ar fi fost necesar la acea vreme, deci cu o perspectivă de dezvoltare în următorii 40-50 de ani. Toată cheltuiala s-a făcut pe seama beneficiarilor. Din acel moment localitatea a început să înflorească. Valoarea caselor și a pământului a crescut foarte mult ajungând în anul 2000 la 7-10 USD pe mp. în anul 2000 puțini locuitori nu au introdus gazele naturale.

Între anii 1993-1996 s-au construit trotuare pe toate străzile localității Florești, fără a contribui în mod direct, ci indirect, de către beneficiarii de gaze, după ce s-a achitat cheltuiala cu rețeaua stradală. Toate acestea au fost și sunt posibile, realizate și altele în curs de realizare prin strădania neîntreruptă a Comitetului de cetățeni format din: economist **Ioan Beldea**, **Gligor Gherman**, **Vladimir Abrudan**, **Emil Boalboacă**, **Ioan Iliescu**, **Teodor Sandor**, **Victor Pop-Ticu**, **Petru Gherman**, **Takacs Ioan**, **Elena Vanea**, **Petru Rusu-Petrișor**, **Vincze Ioan**, **Lorincz Andrei**, **Sânzâiana Oltean**, **Dumitru Oltean-Pasu**, **Ilie Gal-Paicoș**, **Petru Bâlc**, **Ioan Pop de la Moară**.

În 1993 s-a renovat biserica Sf. Dumitru la exterior, făcându-se și o ieșire în partea de nord a zidului; s-a construit gardul spre nord din piatră și beton cu grilaj metalic pe cheltuiala sătenilor prin grija preotului ortodox Vasile Fizeșan ajutat de Ioan Beldea cu băieții Adi și Dănuț. Tot în același an s-a construit gardul din beton și grilaj metalic la Monumentul Eroilor de familia Beldea, pe cheltuiala lor.

În 1994, 16 august - 20 septembrie s-au construit patru chillii, sală de rugăciune, beci și bucătărie, care au stat la baza înființării mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” Florești, în locul numit Boșor la 3 km de Horești, în apropierea satului Tăuți, toate pe seama credincioșilor din Florești. În 28 decembrie 1994 s-a introdus curentul electric la construcția amintită de către și pe cheltuiala IREC-Cluj, așa cum s-au angajat la 20 noiembrie 1994, când s-a sfințit piatra de temelie a bisericii. La începutul anului 1995, Consiliul Municipal Cluj-Napoca a aprobat și virat suma de 50.000.000 (cincizeci milioane) lei Comitetului pentru construcția mănăstirii, așa cum s-a angajat la festivitatea sfințirii pietrei de temelie a bisericii.

Obiectivul mănăstirii era și este: azil pentru bătrâni, orfelinat, spital cu internări și tratamente gratuite, școală pentru asistente din rândul monarhilor, tipografie, o casă de creație și recreație destinată Arhiepiscopiei și oaspeților de seamă.

În 1995, luna mai, s-a început construcția bisericii, dar în august 23 a aceluiași an a fost oprită lucrarea de către Arhiepiscopie. Motivele nu se cunosc. În luna septembrie a aceluiași an (1995) delegația formată din preot Vasile Fizeșan și Ioan Beldea a fost primită în audiență de Șeful Statului, domnul **Ion Iliescu**, care cu multă amabilitate ne-a promis sprijin efectiv pentru a primi suma de 2,5 miliarde lei (deci 140.000 USD) până la finele lunii septembrie 1995, dar să ne prezentăm urgent cu documentația la Guvern, dar nu am fost lăsați să intrăm.

În 1995 s-a construit o fabrică modernă pentru utilaje alimentare. În anii 1995-1998 s-au construit 2 benzinării, 4 brutării moderne, o moară modernă, un abator cu preparate din carne, Registrul Auto Român, secția verificare și omologare auto, 2 gateri pentru prelucrarea lemnului, mai multe ferme particulare AVICOLA. În 1997 s-au introdus telefoane cu centrală digitală pe cheltuiala beneficiarilor. În 1992-1994 s-a introdus apa în restul localității Florești pe cheltuiala statului 90%. În 1998 s-a refăcut Casa de Cultură Florești la nivelul cerințelor actuale pe cheltuiala Consiliului local. În 1998 și 1999 s-a făcut iluminatul stradal prin strădania primarului Gligor Gherman.

S-au construit case proprietate particulară multe și frumoase. S-au înființat multe ateliere particulare de meserii și nevoi diferite. S-au înființat multe puncte alimentare cu tot felul de produse, de asemenea, puncte pentru alimentația publică.

A început construcția unui supermarket METRO cu darea în folosință în octombrie 2000 și s-a modernizat un abator și o carmangerie „Romaris”.

În anul 2000 va începe lucrarea de canalizare modernă în toată localitatea Florești în valoare de 350.000 USD. Suport material 25% Consiliul local și 75% de S.A.P.A.R. În anul 2000 încep lucrările de construcții, lângă clădirea școlii, 921 mp cu destinația: 9 săli de clasă, 6 grupuri sociale, spațiu pentru arhivă, loc pentru adăpost, spațiu pentru centrala termică etc. Costul lucrării: 4,5 miliarde lei, pe seama Consiliului local Florești. Tot în acest an 2000 va începe construirea unei punți peste râul Someș în locul numit G.A.T. pe cheltuiala Consiliului local.

În luna iulie se termină lucrările începute în aprilie 2000 de modernizare a Dispensarului medical uman Florești cu două intrări, încălzire centrală, funcționarea a două grupuri sanitare, în sumă de 250-300 milioane lei pe seama Consiliului local și alte multe lucrări pentru deservirea populației floreștene, Ionene și tăuțene.

(Prezentele date sunt cuprinse în Dosarul domnului economist Ioan Beldea și au fost discutate și acceptate de Comisia sponsorizării Monografie Florești-Cluj

compusă din Dna Măria Pop secretară, Victor Selejan responsabil cultural, Petrișor Rusu veteran de război membru, Eugen Săplăcan membru, în ședința din 23 iulie 2000).

Se prevede construirea autostrăzii principale „Prahova-Ardeal” cu traseul: București - Ploiești - Câmpina - Brașov - Cluj-Napoca - Oradea - Borș, care va trece prin partea nordică a satului Florești urmând malul drept al Someșului Mic, al cărui curs va fi regularizat și consolidat cu acest prilej pe o distanță de circa 1,6 km. Toate aceste noi obiective vor crea condiții de o înaltă civilizație atât pentru populația comunei, cât și pentru celelalte localități învecinate.

Perspective privind dezvoltarea Floreștiului în viitorul apropiat sunt multe dintre care amintim:

1. Se va construi centrul comercial „Metro” pe o suprafață de 18 ha cu 2000 de angajați, de la familia Cântă până la restaurantul „Caracatița” de către o societate germană.

2. Se programează și construirea centrului comercial „Polus” pe o suprafață de 34 ha pentru 3500 de angajați între restaurantul „Caracatița” și Valea Gârboului, de către o firmă canadiană.

4. Starea igienico-sanitară a populației

Se știe că starea igienico-sanitară a populației este determinată de condițiile economice și culturale dintr-o perioadă dată. Cu cât condițiile vieții materiale sunt mai bune, cu atât nivelul cultural al populației este mai ridicat, și starea ei igienico-sanitară se află pe un grad superior, mai ales dacă organele sanitare și organele de stat locale urmăresc în activitatea lor realizarea acestui important obiectiv. De altfel, istoria ne este martoră că dezvoltarea nivelului de trai material și cultural influențează și determină dezvoltarea sănătății biologice și psihice a populației. De aceea, este explicabil și în comuna Florești că o dată cu dezvoltarea treptată a nivelului de trai a crescut foarte mult și nivelul igienico-sanitar al populației.

Cu multă amărăciune își aduc aminte bătrânii satului, foarte puțini la număr, de grelele condiții de viață din trecut. Casele de lemn, acoperite cu șindrilă ori cu paie, fără pardoseala de scânduri, ci pavate doar cu un pământ amestecat cu paie, pleavă și bătucit cu maiul, apoi uns cu un strat de argilă cleioasă, cu încăperi joase și reduse ca suprafață, cu geamuri mici, cu lumină puțină, erau înșule un cuib permanent al mizeriei, bolilor și al morții treptate.

Coabitarea cu animalele (viței, porci, găini) era foarte frecventă.

Hrana de bază era pâinea de mălai, cartofii, uleiul, ceapa și pentru cei mai înstăriți, laptele și derivatele lui. Pâinea de grâu se mânca doar la zile mari.

Mobilierul compus din paturi de lemn în care așternutul era format din paie, lădoiul pat și masă, lavițele, erau mobile simple, neconfortabile și incomode. Paraziții: purecii, păduchii, ploșnițele erau prezente în orice casă, iar mijloacele de a-i combate erau rudimentare și ineficiente. Să mai adăugăm apoi paraziții intestinali, bolile pielii (raia) și cele sociale (tuberculoza și cele venerice), cele molipsitoare și epidemiile și epizotiile, subalimentarea etc, pentru a ne da seama de permanentele focare de distrugere treptată a sănătății populației.

Creșterea copiilor era lăsată în voia soartei. Nevoite să plece din zorii zilei la muncă pe câmp, mamele își luau în spate ori într-o copaie copilașii înfășurați în cârpe sau în țoale și cu sapa ori grebla subțioară „cu traista de-a umărul”, se îndreptau spre hotarul unde le era locul. Aici nu de puține ori copilașul era așezat la umbra unei tufe ori a unei plante mai înalte (floarea soarelui, porumb) și, ca să nu plângă, mama îi dădea în loc de biberon „coțca de miere” (zahăr cubic) înfășurată într-o bucată de cârpă. Astfel, „slobodă” de grija copilului, lucra din greu ogorul. Dar de multe ori copilul pe vânt și ploaie se răcea, pe zi de vară făcea insolație și de aici multora li se trăgea moartea. Adesea se întâmpla ca mamele să nască pe câmp, ori sub căruța care le-a dus la lucru. Din cauza eforturilor mari depuse la muncă, a foamei ori a setei, ba uneori a bătăii dată de stăpân, unele mame „lepădau” în câmp.

Pentru a cunoaște viața grea din trecut prezentăm condițiile de viață și de muncă în Florești în anii 1913-1914 așa cum ne spune **Gheorghe Rotam a Ptirii**, de 78 ani în 1970.

Un om primea pe zi la coasă de la grofu Mikes o coroană iar un copil 15 creițari. O coroană era de 50 de creițari, iar 2 coroane făceau un zlot. Un purcel era 5 zloți, o pereche de cizme tot 5 zloți, iar o vacă 50 de zloți. O jumătate de litru de vinars (țuică) costa 14 creițari, iar 1 litru 28 creițari.

Se mânca pâine de mălai, secară, orz. Laptele costa 3 creițari un litru. Cei săraci țineau o capră. Cei care lucrau la grofu Mikes primeau: 1 kg brânză pe săptămână, 1 litru țuică, 50 de creițari bani pe zi. Cu o coroană cumpărai 1/2 mierță de bucate-mălai, cu 1 zlot mierța (25 kg).

Unii săraci săpau "La Deal" cu hârlețul și sapa pentru a pune cartofi, căci cu vitele nu puteau, fiindcă nu aveau bani.

În servicii la stat erau numai cantonierul de drumuri și 3-4 paznici la închisoare. Restul lucrau în agricultură.

O mulțime de superstiții dominau în viața femeii lehuze. Femeile aflate în

anumite perioade specifice feminității nu puteau vizita mama-lehuză, căci i s-ar transmite copilului bube pe față. La capul mamei și al noului născut se aflau diverse obiecte: usturoi, cârpe afumate, cărți de rugăciuni, site cu cărbuni etc, care ar fi avut rostul de a alunga „duhul cel necurat”. Mama era legată de pat și casă până la șase săptămâni când îi citea preotul molitva. Citirea molitvei de către preot elibera mama lehuză de interdicțiile de contact cu persoane presupuse periculoase ei și noului-născut și sigur o scotea de sub influența și urmările superstițiilor respective. Toate aceste superstiții, aceste grele condiții de viață ale familiei aveau grave urmări negative asupra dezvoltării intra și extrauterine a copiilor. De aici și marele procent de mortalitate infantilă în trecut. Pentru exemplificare vom da numai câteva date. Matricolele parohiei românești greco-catolice din Florești indică următoarea situație pentru anii 1841-1845.

Situația mortalității infantile între anii 1841-1845

Felul înregistrării	Anii				
	1841	1842	1843	1844	1845
Botezați	46	43	35	45	49
Cununați	4	14	7	19	12
Morți:					
Sub 1 an	7	13	11	13	6
1-5 ani	7	8	11	22	3
5-20 ani	2	4	7	16	3
20-50 ani	8	8	10	7	5
peste 50 ani	5	13	7	5	7

Constatăm că în fiecare an cel mai mare procent dintre cei morți îl dădeau copiii și tinerii sub 20 de ani. Această situație s-a menținut cu mici îmbunătățiri până în jurul anilor 1958. Lipsa condițiilor unei vieți igienico-sanitare civilizate era cauzată nu numai de aspectul economic, politic, social și cultural ci chiar de faptul că știința și tehnica medicală și farmaceutică a rămas mult timp înapoiată, fiindcă clasele stăpânitoare nu prețuiau și nu voiau să prețuiască sănătatea poporului, ci averea și rangurile sociale. De aceea medicii erau foarte puțini, mulți slab pregătiți, scump plătiți de către familiile bolnavilor și cu toate acestea lipsiți de medicamentele tratării bolilor cele mai frecvente: tuberculoza, bolile epidemice virotice, cele venerice etc. Medicamente și tratamente preventive și curative pentru aceste boli dând rezultate de mare eficacitate au fost descoperite abia în perioada postbelică, prin 1945 pe plan mondial. Se cunosc numeroase cazuri în trecut, când unele familii din Florești, au vândut pământ, vite cu bani grei pentru a trata boli ca tuberculoza, boli venerice etc, și

totuși bolnavii au murit nevindecați.

Floreștiul între cele două războaie mondiale era afiliat, împreună cu Luna de Sus, Căpușurile, Someșurile etc, medicului de plasă din Gilău care o dată pe săptămână, venea și la Florești. Exista în fiecare sat și câte o moașă din vremi străvechi, dar și aceasta adeseori nepregătită suficient pentru sarcinile profesionale. Astfel de moașe întâlnim pe Irimieș Ana în 1837 la Tăuți, pe Măria Crișan în 1881 tot la Tăuți, pe Floare Topan în 1880 la Florești, pe Fodor Kati între 1916-1935 la Florești, Nagy Măria 1935-1956 etc. Nu-i mirare că vrăjitoarele cu leacurile băbești, ori alți șarlatani sătești știau să câștige sume mari din naivitatea și ignoranța poporului.

În paginile lucrării noastre s-au arătat condițiile actuale de locuit care în general sunt optime, cu excepția celor din cartierele țigănești („Barbu Lăutaru”, „Colonia Nouă” din Florești și cartierul țigănesc din Luna de Sus) unde sunt încă multe case necorespunzătoare igienico-sanitar, atâtea spațiu locuibil, cât și din punct de vedere al confortului și al igienei. Trebuie, apoi, să remarcăm faptul că democrația acordă atenție deosebită sănătății oamenilor indiferent de naționalitate și în același timp le acordă condiții de muncă și de trai în mod egal. Cetățenii din aceste cartiere în bună parte sub influența obișnuinței din orânduirea comunistă de ieri, cu toată munca educativă ce se desfășoară în rândul lor, sub conducerea organelor locale de stat, înțelegând greșit drepturile democratice, nu participă cu toții la munca productivă și astfel se lipsesc ei înșiși de condițiile oferite de stat. De asemenea, nu se știu gospodări, căci banii câștigați îi beau la bufet sau îi joacă la cărți. Se înțelege că astfel de atitudini nu pot fi tratate mult timp numai prin măsuri educative, impunându-se și măsuri coercitive, fiindcă unele familii sunt continue focare active de boli.

Grație acțiunilor educativ-sanitare, desfășurate ani de-a rândul de către cadrele didactice și cadrele medico-sanitare, s-a împământenit puternic, cu rare excepții simțul pentru frumos, pentru igienic în viața cetățenilor floreșteni. Curățenia și esteticul casei, al locuinței constituie un titlu de mândrie pentru fiecare gospodină. Sunt puține cazuri azi, mai multe excepții, mai ales în Luna de Sus și în Tăuți, unde în unele case curățenia nu-i la nivelul cerințelor unei vieți civilizate.

Hrana de bază a populației o constituie astăzi pâinea de grâu vândută la liber, în cantitățile dorite de populație, în condiții de siguranță igienico-sanitară. Laptele, carnea, cartofii, pastele făinoase, brânzeturile etc, constituie alte componente ale alimentației de bază. În timpul iernii varza murată pregătită în sarmale cu carne tocată și orez, ori varza verde, cartofii cu friptura de porc sunt alimente

obișnuite în familiile floreștene. Floreștencele, cu puține excepții, sunt gospodine neîntrecute, atât în pregătirea mâncărilor, cât și a dulciurilor. Dacă în trecut nu știau să pregătească decât plăcinte, pancove (gogoși), rulouri (tulnice), vârzare, sarmale umplute cu păsat etc, astăzi asemenea mâncăruri sunt rareori preparate. Rare sunt cazurile când aceste dulciuri se mai întâlnesc la sărbători. Astfel, plăcinta se face de obicei la Anul Nou, „cortășurile” (rulourile=tulnicele), la „apucarea postului Crăciunului”, care de fapt nu se prea ține, vârzarul cu urdă - la Rusalii și cu varză și mărar - la Sânta Mărie. Vechea „pită de mălai” ori de orz nu mai există.

Îmbrăcămintea este igienică și estetică, însă foarte amestecată. Majoritatea locuitorilor din satele Florești și Luna de Sus și o bună parte din tăuțeni, îmbracă straie nemțești și blugi. Portul vechi a dispărut. Ici, colo câte un bătrân mai apare în portul de altădată. Vechiul port al bărbaților români floreșteni era influențat și de cel unguresc: cămașa cu mâneci largi, încinsă cu brâu, izmene largi și în picioare cizme, iar în cap pălărie de păr sau de paie vara și căciulă iarna. Iarna mai îmbrăcau cioareci de lână, laibăr (veston) tot din lână și uneori pe de desubt cojoc de piele. Astăzi, portul românilor și al maghiarilor obișnuit chiar și în zilele de sărbătoare este identic: bărbații poartă veston, pantaloni largi (uneori bufanți), blugi, cizme, căciulă ori pălărie, iar iarna îmbracă o scurtă sau un palton și rar un cojoc de piele. Blugii sunt la modă și pentru multe femei.

Femeile poartă un palton scurt îmblănit cu piele de miel negru ori, mai nou, cu urson pe la poale și mâneci. În cap poartă basmale. Rochiile sunt colorate după vârstă, cele mai bătrâne în culori închise.

Numai tăuțenii mai păstrează ceva din vechiul port: bărbații cu suman și cioareci de lână, confecționați în casă, căciulă de miel, iar în picioare bocanci. Vechile cămăși de cânepă, țesute acasă, au dispărut. Tăuțencele îmbracă rochii din stambă sau din mătase, cămăși lungi (cu stan), care la umeri și la piept au diverse podoabe înflorate, cusute cu mâna. În sărbători, în față și în spate, își puneau câte o catrință împodobită cu motive naționale, cusute de obicei pe un fond negru. În acest caz nu mai îmbrăca rochia. În picioare încălța cizme sau pantofi. Vechile cizme au dispărut. Între tineri și vârstnici nu există diferențe în port decât de culoare.

Actualul port național al românilor din Florești, pe care îl vedem la sărbătorile naționale sau în programele cultural-artistice poartă pecetea și celui ce este adus în sat de învățătorul Ioachim Pop încă din anii 1910-1914 din jurul Săliștei-Sibiu. Portul național al maghiarilor pentru sărbătorile legale ori pentru programele festive este importat, deci nu-i localnic.

Actuala stare de sănătate din raza comunei Florești este bună. Această afirmație a noastră este confirmată de datele pe care le vom prezenta cu privire la principalii indici ai sănătății de pe raza comunei.

Studiul natalității comparate cu mortalitatea generală ne dă o creștere naturală a populației. Analiza stării natalității, a cauzelor ei pozitive sau negative, ce o influențează cere măsuri adecvate pentru ocrotirea sănătății publice.

Natalitatea în perioada anilor 1955-1961 raportată la numărul populației ne arată că de la 93 născuți vii în 1955, ea a scăzut, în 1961 la 66. Se înregistrează aproape în fiecare an și câte un caz de mortalitate.

Luând ca indicatori ai creșterii cantitative a numărului de nașteri, normele date de profesorul Batchis și prof. dr. Ioan Prodan, vom considera natalitatea:

- scăzută, când are valori până la 20 la mie;
- mijlocie, când are valori între 21-30 la mie;
- ridicată, când are valori între 31-40 la mie și foarte ridicată când are valori ce depășesc 40 la mie.

Din datele prezentate pe anii 1955/1961, rezultă că în circumscripția medico-sanitară Florești exista o natalitate scăzută, oscilând între 15,3 la mie (6050 locuitori în 1955) și 10,7 la mie (6262 locuitori în 1961). Se menține și azi. Cauzele reale ale natalității scăzute, în această perioadă îl constituie numărul mare de avorturi la cerere, dar obișnuit și frecvent numai la românce și maghiare, căci între țigani natalitatea s-a menținut foarte ridicată, existând familii cu 12-14 copii. Azi și țigăncile nasc mai puțini copii.

Nupțialitatea (căsătoriile efectuate) în această perioadă a crescut de la 48 în 1955 (=7,23 la mie) la 65 în 1961 (=10,41 la mie). Divorțurile tot în această perioadă au fost în medie de 8 pe an, deci, raportate la numărul căsătoriilor, cifra lor este destul de redusă.

Mortalitatea generală ne arată procesul natural de moarte care nu poate fi evitat. Poate, totuși, să fie influențat indicele lui printr-o prelungire la o limită maximă a duratei medii de viață, ca rezultat al măsurilor profilactice și curative, din activitatea practică medico-sanitară și instructiv-educativă, desfășurată de cadrele medicale și organele puterii de stat pentru sănătatea populației. Indicele mortalității generale se află în raport invers proporțional cu durata medie a vieții, adică cu cât durata medie a vieții este mai mare, cu atât mai mic va fi indicele mortalității generale. Aceasta din urmă cuprinde toate cazurile de deces și reprezintă un indice demografic care oglindește situația economico-socială a unei colectivități. În componența acestui indice intră următoarele: mortalitatea generală propriu-zisă, mortalitatea infantilă, mortalitatea maternă.

În perioada 1955-1961 mortalitatea generală în Florești a fost în continuă descreștere, de la 9,9 la mie (în 1955), la 7,02 la mie (în 1961), fiind mai mare în lunile ianuarie, februarie, octombrie și noiembrie și mai scăzută vara. Cauzele principale ale acestei mortalități generale, în perioada respectivă au fost bolile aparatului cardio-vascular, tumori și senilitate.

Datorită faptului că în această perioadă indicele de mortalitate infantilă a fost zero, se constată că organele medico-sanitare locale au activat cu eficiență, reușind să aplice măsurile profilactice și să stăpânească bolile caracteristice acestei grupe de vârstă ca: tulburări acute ale nutriției, afecțiuni acute ale aparatului respirator, boli transmisibile etc. De asemenea, a scăzut puternic și mortalitatea la vârstele de grupă tânără, ceea ce arată creșterea continuă a nivelului de trai al populației, îmbunătățirea condițiilor de muncă, țel primordial al statului nostru. De altfel, combaterea prin toate mijloacele a mortalității generale și infantile, lichidarea bolilor acute și transmisibile care vizează mai ales vârstele tinere, conjugată cu aplicarea măsurilor prelungirii duratei vieții, asigurării unei longevități, constituie scopul întregii activități pe care o desfășoară lucrătorii din domeniul ocrotirii sănătății publice. Și la Florești acest obiectiv este realizat la cerințele epocii în care trăim. Astfel, în perioada 1955-1961 mortalitatea generală la grupele de vârstă tinere oscilează anual între 5-8 cazuri de deces, față de 46-48 media anuală. Longevitatea vieții a crescut în perioada amintită de la 60 la 65 de ani.

Excedentul natural în această perioadă provine din diferența născuților vii și numărul morților și constatăm că oscilează între 3 la mie și 7 la mie, deci este pozitiv, dar foarte mic. Este bine să știm că excedentul natural poate proveni și se poate manifesta în următoarele forme:

a) pozitiv, mulțumitor de mare, când se constată o natalitate mare, dar și o mortalitate generală ridicată, așa cum se întâmplă astăzi în țările semicoloniale, în cele coloniale și în majoritatea țărilor de curând eliberate;

b) excedent natural pozitiv, când este o natalitate scăzută, dar și o mortalitate generală mult scăzută;

c) excedentul natural pozitiv mare poate fi când se menține o natalitate foarte ridicată și o mortalitate generală mult mai scăzută până la 8-10 la mie.

Din aceste trei forme, cea mai bună este situația când natalitatea este ridicată și mortalitatea generală scăzută, dând un excedent natural mare. Celelalte două forme sunt nedorite, căci duc la multe pierderi de vieți, la uzura și îmbătrânirea unei națiuni. Să nu pierdem apoi din vedere faptul că excedentul natural este puternic influențat de starea de pace sau de război, de condițiile

economico-sociale bune sau rele, de nupțialitate mare sau mică, de divorțuri, avorturi, morbiditate și mortalitate generală.

În perioada amintită excedentul natural în Florești nu atinge valori mari, oscilând între 3-7 la mie și provine din reducerea la zero în unii ani a mortalității infantile, reducerea simțitoare a mortalității generale la grupele de vârstă active (-54 ani), a reducerii puternice a numărului bolilor transmisibile și prin prelungirea duratei medii a vieții ca urmare a acestor rezultate.

Sub aspectul dezvoltării fizice (înălțime, greutate, perimetru toracic), populația floreșteană prezintă o dezvoltare normală, fapt ce se concretizează și prin nașterea unor copii normali și sănătoși. Starea de sănătate a populației reiese și din morbiditatea generală care poate fi cauzată de boli transmisibile, de boli cu răspândire în masă și de boli netransmisibile. Sub acest unghi de vedere menționăm pentru aceasta perioadă existentă în unii ani (1959) a bolii epidemice în masă, gripa, și a unor cazuri rare de TBC și boli venerice, bolile netransmisibile: cardiovasculare, ale aparatului respirator (excepție TBC), reumatismul cronic etc, sunt frecvente în circumscripția medico-sanitară Florești, mai ales iarna. Pentru a putea cunoaște oarecum starea de sănătate a populației, dăm aici situația statistică pe perioada 1961-1970.

Starea sănătății populației Florești, 1961-1970

Anul	Nr.de locuitor	Născuți vii	Deces general	Sporu natur	Deces sub 1	Nupțialitat	Divorțur
1961	5585	66=10	43	23	1	65	8
1962	5948	86	43	43	0	64	4
1963	5948	81	36	45	2	57	4
1964	5900	77	36	41	0	42	5
1965	6120	75	53	22	3	56	4
1966	6017	70	46	24	0	70	4
1967	6411	165	42	123	4	71	3
1968	6158	165	47	117	10	43	3
1969	6628	154	51	103	11	67	2
1970	6628	165	54	111	7	53	2

Analizând datele statistice pe 1961-1970, constatăm că datorită măsurilor luate de guvern pentru ocrotirea mamei și copilului, pentru asigurarea sporului natural al populației, și în Florești, începând cu anul 1967, natalitatea a crescut mai mult decât dublu, atingând caracterul de mijlocie. Mortalitatea infantilă a atins mai ales în ultimii trei ani procente ridicate, datorită unor malformații ori traumatisme, obstetricale care s-au produs în timpul nașterilor săvârșite în cele mai multe cazuri în clinici din Cluj-Napoca. De asemenea, mortalitatea generală a scăzut mult numai la grupele vârstnice ea fiind mai mare și indicând o durată

medie a vieții în jurul a 68 de ani. Cauzele de deces și pentru această perioadă au rămas bolile cardio-vasculare, cancerul și senilitatea.

Starea de sănătate actuală a populației de pe raza comunei Florești pe 1999

a. natalitate: 14,76%	d. mortalitate infantilă: 0
b. nupțialitate: 7,6%	e. mortalitate generală: 8%
c. morbiditate: 152%	f. spor natural: pozitiv

Activitatea sanitară s-a restructurat și îmbunătățit în sensul că Dispensarul Medical s-a reorganizat, iar în noiembrie 1999 în locul lui s-au constituit cabinete medicale individuale de medicină generală astfel:

a. cabinet medical individual de medicină generală adulți dr. Mircea Zăgrean, medic primar și asistent medical principal Stela Bolboacă cu profil: obstetrică-ginecologie;

b. cabinet medical individual pentru adulți: dr. Ștefania Crăciun medic și Alexandrina Zirbo, asistent medical principal cu profil medicină generală;

c. cabinet medical individual pentru adulți: dr. Viluța Zbârcin medic pediatru și sora medicală principală, Lucreția Nemeș;

d. cabinet medical individual pentru adulți: dr. Fulop Edith medic specialist pediatru și asistent medical principal, Otilia Beldea.

Bolile mai frecvente - mijloace preventive și curative pentru combaterea lor.

I. Cardiovasculare:

a. Hipertensiunea arterială - alimentație corespunzătoare, stop fumat, alcool, sedentarism;

b. Cardiopatia ischemică - depistare, dietă, boli infecțioase, artrite.

II. Boli de nutriție: diabetul zaharat: depistare, dietă, medicație, evitarea obezității.

III. Tumorile: cancerul: depistare, tratament, operație.

IV. Boli ale aparatului respirator:

- bronșite cronice
- astm bronșic
- tuberculoza pulmonară
- emfizem pulmonar

Exemplu de adresabilitate al pacienților la medic (dr. Mircea Zăgreanu): în perioada 1 ianuarie 2000 - 20 februarie 2000 a avut în total 600 consultații.

Educația sanitară a populației se face doar cu ocazia depistării și tratării pacienților respectivi. Se impune asanarea fântânilor proprii și publice. Aceste date ne-au fost oferite de dr. Mircea Zăgreanu, medic primar. Subliniem și faptul că în slujba sănătății populației floreștene au activat între 1945-1989 medicii: dr. Carol Petrini, med. gen., dr. Argentina Pleniceanu, dr. Dorina Tripșa n. Pătrașcu și activează și azi, dr. Doina Topan n. Rusu și dr. Rodica Urcan, ambele specialiste în stomatologie și dr. Cornel Iubaș, medic spec. interne.

5. Sănătatea morală a populației floreștene Concepții și Conduită etică

Trăind în ambianța sătească, cercetătorul interesat are posibilitatea să cunoască multilateral, într-un timp relativ îndelungat (10-15 ani), felul de a gândi și a acționa al consătenilor săi cu care vine zilnic în contact. În lumina acestor considerații de experiență concretă, vom afirma că, fără îndoială, concepțiile etice ale cetățenilor comunei Florești au o puternică coloratură religioasă, fapt manifestat mai mult în exprimările și aprecierile orale decât în conduita și faptele lor concrete cotidiene. Trebuie, însă să remarcăm că în rândul generațiilor tinere, locul concepțiilor etice vechi a fost luat de concepția etică laică, lipsită de motivații mistice interioare. Deși concepțiile etice vechi încă nu au dispărut, ele exercită o influență foarte redusă, totuși acestea nu mai sunt comandamente morale interioare. Sub influența studiului în școală, a mass-mediei, a exemplului oferit de adulții intelectuali, tineretul își bazează concepțiile și comportamentul său etic pe principii științifice. Influența educativă a părinților în acest domeniu este redusă și, de aceea între vârstnici și tineri apare un conflict de principii și aprecieri asupra unor fapte personale. Ca și criteriile etice în aprecierea comportamentului cetățenilor tineri și adulți din Florești apar: valoarea socială pozitivă sau negativă. Faptele care contravin respectului superiorului, respectului mutual, modestiei, echității sociale, avutului obștesc, pudoarei etc, sunt condamnate aspru de majoritatea cetățenilor.

Trebuie să afirmăm că există și unele trăsături etice specifice populației locale, care-i definesc sui-generis portretul și spiritul. Rol negativ în concepția și comportamentul moral al populației îl au emisiunile TV, filmele pornografice etc.

Floreștenii sunt oameni harnici și cinștiți, cu foarte puține excepții. Faptul că peste 60% lucrează în instituțiile și întreprinderile din Cluj-Napoca, cel puțin 8 ore, și apoi reîntorși acasă, participă la muncile agricole în gospodăria personală ne arată hărnicia lor în muncă. Sunt pătrunși de convingerea că munca este singurul mijloc de afirmare a personalității pe plan social și de aceea condamnă orice formă de

parazitism. Numai în rândul familiilor de țigani se mai întâlnesc persoane apte de muncă neîncadrate în producție, trăind ca paraziții din munca rudeniilor apropiate, ori din afaceri mici ilicite.

Sub aspectul modestiei, cei mai mulți floreșteni sunt de acord cu această calitate. Sunt, însă, unele laturi ale vieții sociale unde floreștenii manifestă multă mândrie rău înțeleasă, multă dorință de a se afirma, chiar dacă depășește limitele firescului. Astfel, există o adevărată întrecere în a se arăta că au locuințe mai bine mobilate și mai curate unul ca celălalt, că sunt mai îmbrăcați, mai luxoși și aceasta nu numai între ei, ci chiar comparându-se tacit cu intelectuali locali, cu pregătire superioară.

O trăsătură profund caracteristică sufletului cetățenilor floreșteni este patriotismul luminat. Ei își iubesc patria cu bogățiile și frumusețile ei, cu conducătorii ei, cu trecutul ei glorios. Sărbătorile naționale sunt prilejuri de a-și manifesta patriotismul prin participarea la activitățile cultural-artistice organizate cu aceste ocazii. Munca lor de fiecare zi o închină patriei. Sunt, de asemenea, atașați principiilor de dreptate și echitate socială, normelor de conviețuire pe care le respectă, marea lor majoritate, din convingere.

În rândul floreștenilor omul este prețuit, în primul rând, după omenia lui, după vrednicia lui, sub aspect moral și al pregătirii, precum și după rezultatele activității sale profesionale, care constituie aportul său personal pe care-l aduce la bunăstarea întregii comunități.

Cu privire la respectul față de tradițiile naționale, floreștenii sunt profund legați de ceea ce e sănătos în aceste tradiții, de ceea ce a înrăurit pozitiv viața poporului român de-a lungul zbuciumatei sale istorii. Astfel, sărbătorirea Crăciunului, a Anului Nou, a Bobotezei, a Paștilor etc, reprezintă pentru floreșteni un prilej de a lega viața prezentă cu datinile străbune, de a repeta trăiri și ritualuri, idei și sentimente pe care le-au avut moșii și strămoșii noștri și, astfel, de a perpetua legătura cu înaintașii pe linia sărbătorilor tradiționale. Nu-i vorba, ca în trecut, de o semnificație cu nuanțe numai religioase, ci de reeditarea unor datini legate de anumite momente ale anului. Conținutul acestor manifestări sărbătorești tradiționale devine treptat mai laic. Floreștenii sărbătoresc cu mult drag și atât sărbătorile naționale 24 ianuarie, 10 mai, 1 Decembrie - ziua națională, cât și cele religioase Crăciunul - Sărbătoarea Nașterii lui Isus Hristos, Bobotează, Pastile (învierea Domnului), Rusaliile (Pogorârea Spiritului Sfânt) ș.a. Aceste sărbători sunt întâmpinate cu pregătiri deosebite atât în ceea ce privește partea culinară, cât și cea vestimentară. Este plăcut să constați în preziua acestor sărbători naționale cum floreșteanul curăță strada din dreptul său, împodobește

rondourile cu flori sau le udă, arborează drapelul patriei și din toate desprinzi trăirile lui în praznicul sărbătorii.

Respectul părinților și al vârstnicilor este, în general, destul de larg practicat și de generațiile tinere. Totuși, sunt cazuri mai frecvente ca în trecut, când unii tineri abătându-se de la sfaturile și îndrumările primite în familie și în școală, nu-și respectă suficient părinții, nu-i ajută la munca din gospodăria personală, nu manifestă interes și atenție pentru sfaturile și îndrumările ce le primesc din partea lor, considerându-se „mai învățați”]

Respectul pentru autoritățile de stat este constatât4dvârstwici, lucru ce nu se poate spune întotdeauna și despre mulți tineri. Înțelegând greșit democrația, aceștia confundă libertatea cu lipsa de respect pentru lege și autoritățile de stat, a căror menire este aplicarea corectă a legislației în scopul reglementării relațiilor dintre indivizi, a promovării bunăstării și armoniei sociale a întregii colectivități. Se pare că o cauză a slăbirii respectului față de părinți, vârstnici și autorități, manifestat de unii tineri, o constituie faptul că li s-au creat acestora condiții deosebite de muncă și de viață, asigurându-li-se astfel o relativă independență economică. Ei ignoră faptul că aceste condiții de care beneficiază sunt rezultatul luptelor și jertfelor aduse de înaintași, a muncii desfășurate de părinții și bunicii lor. Se impune, ca atare, o restructurare adecvată a programei învățământului în sectorul științelor umaniste pentru a forma la tineri noțiuni și deprinderi de conduită etică demnă de epoca în care trăim. De asemenea, trebuie lărgită și adâncită aria educației moral-cetățenești, tot în acest scop.

Trebuie apoi să remarcăm faptul că în rândul tineretului și școlarii există o puternică orientare spre profesiunile industriale și meșteșugărești și o mare rezervă față de meseriile cu caracter agricol. Această atitudine este favorizată de faptul că majoritatea părinților muncesc în întreprinderile și instituțiile clujene de unde obțin frumoase venituri bănești sigure, permanente, față de cei care lucrează în agricultură și obțin venituri mult mai mici și cu mari diferențe de la lună la lună. În plus, meseriile îi feresc de oboseala fizică, de intemperii și adesea trăiesc într-o mare curățenie.

Vechea ospitalitate românească se manifestă și acum în rândul populației floreștene, însă ea este mult mai limitată și practică ocazional, mai mult de fală decât din inimă. Cetățenii Floreștiului în contact zilnic cu orășenii din Cluj-Napoca, au devenit obișnuiți, „să facă bine pentru bine”. Dar atunci când îl fac, ei urmăresc un interes cât de mic, căci nu sunt nicidecum dezinteresați complet, adică nu fac binele din curată mărinimie, cum îl făceau în trecut înaintașii lor. Ba uneori, chiar dacă fac servicii contra plată, unii spun celui

servit că asta numai pentru el a făcut-o, ca astfel partenerul să se simtă obligat și moral.

Sigur că există și excepții, dar mai ales în rândul familiilor mai modeste, mai „de săraci”, căci și acum e adevărat „c^âjjjH-om mai lacom ca bogatul și nimeni mai darnic ca săracul”. <

Vechea mentalitate a aprecierii oamenilor după neam a dispărut aproape total însă a reînviat sub o altă formă, și anume, mulți cetățeni apreciază omul și după bunăstarea și veniturile bănești pe care le realizează prin muncă. De aceea și unele căsătorii se încheagă pe aceste considerente. Este adevărat că averea nu este criteriul de căsătorie, dar ea a fost înlocuită cu salariul și poziția socială a partenerului. În marea majoritate, căsătoriile, însă se încheie pe baza dragostei reciproce, a frumuseții morale și fizice a celor care vor să încheie acest contract matrimonial. Se ține seama și din ce familie provine fiecare, de bun nume sau din familii cu abateri de la etica socială. A dispărut diferențierea națională dintre tineri căci căsătoriile se efectuează destul de des și între tineri români și maghiari, ele fiind bazate pe dragoste reciprocă ceea ce le conferă trăinicie. Se simte însă lipsa educației tineretului pentru viața de familie, fapt ce aduce prejudicii armoniei familiale după ce trece perioada „lunii de miere”. Divorțurile în medie au fost 8-10 pe an, iar în ultimii ani au scăzut la 3-4 în medie. Există, în schimb, un mare număr de concubini, mai ales în rândul familiilor de țigani. Marea majoritate a celor căsătoriți sunt conștienți de sarcinile ce și le asumă ca soți și viitori părinți: iubire și respect reciproc, întrajutorare reciprocă, datoria de a naște și a crește viitorii copii. Există însă concepția, nu demult împământenită, de a limita procrearea copiilor la 1-2. Româncele și unguroaicele se pare ca au găsit „secretul” împiedicării nașterilor. În general dragostea și grija părinților floreșteni pentru copii este foarte mare, ei constituind „bucuria și aldașul (binecuvântarea) căsiei”. De aceea, veniturile bănești sunt destinate cu dărnicie creșterii copiilor printr-o alimentație bogată, substanțială, îmbrăcăminte igienică, comodă, călduroasă. Astăzi, cu adevărat copiii floreștenilor ca de altfel și din alte sate ale țării sunt ca și copiii „de domni”. Mai ales în sărbători și-e mai mare dragul ce curați și bine îmbrăcați îi poartă părinții. Opincuțele, cămășuța lungă, șorțul, făcute din cânepă și în pe care le purtau în trecut copiii floreștenilor, au dispărut cu totul. Puțini sunt acei copii care să nu aibă cel puțin două rânduri de haine - de școală și de sărbători.

Tinerii căsătoriți manifestă o reală independență economică și o emancipare de sub tutela părinților și socrilor, ceea ce, în mod firesc pentru cei care înțeleg greșit această independență duce la egoism familial, la lipsa de respect a

bătrânilor, la folosirea lor în scopul de a servi ca doici ori ca argați în slujba familiei tinere. Mai ales nurorile pretind skjiba soacrelor fără a le răsplăti măcar cu respectul și stima cuvenită. Cazurile sNialdestul de frecvente și părinții se plâng adesea de astfel de nurori. Efectuarea căsătoriilor în majoritatea cazurilor se face între 23 de ani pentru băieți și 18 ani pentru fete, când în mod obișnuit, fiecare are un serviciu și, ca atare, surse de existență pentru noua familie.

Fidelitatea conjugală este în general respectată de marea majoritate a familiștilor, cu rare excepții, mai ales în rândul țiganilor. Prostituația clandestină, pe scară foarte redusă, este totuși practică cu multă discreție tot de către tinerele țigănci și în cazuri rarissime de către celelalte naționalități locale. Sigur că organele locale cu menire de a combate încălcările grave ale eticii sociale, își fac din plin datoria, depistând și aplicând măsuri corespunzătoare celor împlicinați.

Alcoolismul cunoaște foarte puține cazuri și educația influențează în sensul combaterii lui.

Se poate afirma că majoritatea zdrobitoare a populației floreștene are o justă orientare etică, un comportament moral sănătos, la înălțimea cerințelor societății noastre, iar excepțiile sunt condamnate sincer și unanim de toți cetățenii cinstiți. Pedepsirea abaterilor de la etica socială de către organele competente are aprobarea întregii opinii publice locale.

6. Aspecte de activitate juridică

Se știe că societatea, ca un tot organizat, asigură armonia și prosperitatea materială și spirituală a cetățenilor ei, nu numai prin respectarea de bunăvoie, din convingere a unor norme de conduită morală, ci și prin respectarea în orice împrejurări a unor reguli și norme fixe bazate pe dreptate. Aceste norme obligatorii, făurite de societate din nevoia de a-i conserva și asigura existența și prosperitatea, sunt cuprinse într-un sistem de legi care constituie dreptul și într-un sistem de instituții judecătorești care distribuie dreptatea și priveghează la respectarea de către fiecare cetățean, a legilor în scopul armoniei și prosperității sociale.

În anii dictaturii și ocupației comuniste activitatea juridică, spre deosebire de trecut se desfășura nu numai în cadrul tribunalelor, ci și în cadrul comisiilor de judecată comunale, a căror sarcini se concretizau în judecarea unor fapte săvârșite de cetățeni pentru prima dată și care prezintă un pericol social redus, ele neconstituind infracțiuni, ci abateri de la normele conviețuirii sociale. De

asemenea, în mod periodic, se țineau în cadrul căminelor culturale, conferințe cu conținut juridic privind respectarea și mărirea avutului sătesc, respectarea legilor și a hotărârilor promovate de guvern, de analiză a unor infracțiuni pe teritoriul comunei etc. în acest fel poporul este educat și îndrumat să înfăptuiască legalitatea socială, să promoveze o atitudine activă și corectă, față de cei ce încalcă legea; să descopere la timp unele infracțiuni și să aplice în propria-i viață regulile de conviețuire civilizată. Ca urmare a acestei activități juridice, în rândul populației există o justă orientare în interpretarea și aplicarea legalității sociale și puținele abateri constituie cazuri izolate.

Pe raza comunei Horești, în anul 1998 au existat o serie de abateri de la normele legale, date oferite nouă de comandantul Postului de Poliție Florești, domnul plutonier-adjutant Nicolae Cobârzan, abateri ce reflectă o dereglare în conștiința morală a celor ce le-au săvârșit și ele trebuie prelucrate atent în școli și expunerii la casele de cultură pentru a fi evitate în viitor.

Cazurile concrete grave trebuie să impună măsuri judicioase pedagogice pe plan școlar, o muncă pedagogică de educare temeinică moral-cetățenească în rândul întregului tineret a elevilor de școală, o îndrumare competentă spre pregătirea profesională și integrarea cu exigență a tineretului în viața socială, în munca productivă. Abaterile, fie ele și izolate, trebuie analizate și, la nevoie, sancționate corespunzător.

"Sfârșitul", specula etc, abateri frecvente în trecut, au dispărut aproape total astăzi.

Cu toate aceste cazuri grave izolate populația floreșteană este profund atașată legalității și condamnă sincer încălcarea ei sub orice formă.